

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-693

22.6.2026

Gjensidige Forsikring ASA

Næringsliv

Skade på gravemaskin – plutselig ytre påvirkning?

Sikrede hadde kaskodekning for en gravemaskin hos foretaket. Under normalt gravearbeid i en skråning sluttet maskinen å fungere. Det viste seg at det var brudd i drevet inne i beltegearet. Foretaket avsto dekning under henvisning til at det ikke var påvist noen plutselig ytre påvirkning. Sikrede anførte imidlertid at dette var sannsynliggjort, og viste til at det i verkstedsvurderingen sikrede hadde innhentet, ikke ble funnet tegn til produksjonsfeil, materialsvikt eller unormal driftsslitasje. Nemnda kom til at sikrede ikke hadde sannsynliggjort at skaden skyldtes en «plutselig ytre påvirkning».

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 245 221 eks. mva.

Saksfremstilling

Spørsmålet i saken er om skade på en gravemaskin er dekningsmessig under kaskoforsikringen.

På skadetidspunktet var maskinen forsikret gjennom en kaskodekning. Det var ikke tegnet maskinskadedekning. Hvilke skader som var dekningsmessige var angitt i vilkårene, hvor det blant annet fremgikk at forsikringen dekket «skade på maskinen som følge av plutselig ytre påvirkning».

Det oppsto en skade på maskinen 27.11.25, og i skademelding 28.11.25 ble det angitt følgende:

Ved normalt gravearbeid i ein skråning med blanda masser/gjørme fekk maskinen plutselig og uforutsett stopp under belting av maskinen. Det viste seg at det var brudd i drev for belting av maskinen. Maskinen har kun gått ca 3400timer og er fra 2020. Dette drevet har normalt (og skal ha) betydelig lenger levetid (flere ganger timetallet på 3400t). Antar derfor at dette kan skyldes ytre påvirkning el.liknande. Vanskelig å sei nøyaktig kva som har skjedd.

(...)

Til info er servicer utført ihht vedlikeholdsprogram| det var ikkje lekkasjer og det var oljenivå på drevet som det skal være.

Maskinen ble brakt til verksted E. Av rapport fra verkstedet datert hhv. 1.12.25 og 2.12.25, fremgikk følgende:

Feilsøking: (...) Belte gir hadde plutselig sluttet å virke, belte gir blev demontert og tatt in på verksted der det åpnedes opp og oppdagere at flere tenner fra tannhjul har gått av og forårsaket stor skade inne i beltemotoren. Skaden er så omfattende at reparasjon av dette belte gir er ikke mulig, kunde foreslås at bytte til ett nytt belte gir. Samt at hydraulikk systemet må renses og byttes olje så at partikler ikke ligger i systemet og årsaker mer skade.

Mulighet før å bruke ett brukt belte gir er checket og det er ikke noe tilgjengelig til salgs.

(...)

Konklusjon:

- Bilder og informasjon sendt til leverandør.

• Leverandørens [K] respons:

It's difficult to say what caused the breakage of the planetary gear teeth, it can also be an external force that caused this.

• Bedømming fra [E]:

Vi og [K] har ikke sett tilsvarende skade tidligere. Det er vanskelig å ikke tru at ytre påvirkning kan være årsaken.

Eksempel på Ytre påvirkning

Overbelastning Når belte blir blokkert og motoren fortsetter å dra, oppstår ekstremt høyt dreiemoment. Brudd på tannhjul, sprekkdannelse i planetgir, skade på lager

Kraftige slag/støt Maskinen treffer stein, betong eller hindringer under drift. Deformerte tannhjul, knekte tenner, skade på girhus

[Maskinen] har kun 3400 timer på teller og forventet levetid på ett belte gir til gravemaskiner under normale forhold med godt vedlikehold og moderat bruk er: opptil 12 000 timer

Kostnaden ble estimert til kr 245 221 eks. mva.

Foretaket engasjerte teknisk konsulent V som ga følgende vurdering:

Dette er tydelig en maskinskade da det er beltegearet som er defekt under vanlig bruk. dette skal jo tåle mye. Kan ikke se noen steder at ft har maskinskade på denne så her er skaden ikke dekket.

Jeg leser hva de skriver fra leverandør her og jeg også syntes det er rart at disse drevene blir skadet inne i beltegearet. Disse drevene er inv i beltegeret og er ikke utsatt for ytre påvirkning, og er ment og tåle stor påkjenning. vi dekker ikke denne da der ikke er noe form for ytre påkjenning her.

Har nå vært i kontakt med leverandør som avtalt og forklart han hvorfor vi ikke dekker dette. Det er pga at vi ikke finner den ytre påkjenningen her og her har ikke ft maskinskade dekning. Har også diskutert dette med fagansvarlig og han sier vi ikke kan dekke dette da der ikke er noe ytre her. Leverandør av maskinen mener føreren må være den ytre her da han muligens kan ha gjort noe feil. Konklusjonen må bli at det her ikke er noen ytre påvirkning eller maskinen ødelegger seg selv under vanlig bruk.

Det var deretter en del korrespondanse mellom partene, før foretaket avslo dekning ved brev 17.12.25. Avslaget ble begrunnet med at det ikke var påvist noen plutselig, ytre påvirkning, men at det var en maskinskade.

Sikrede klaget på avslaget og anførte at det var sannsynliggjort at skaden skyldtes en plutselig, ytre påvirkning. Foretakets klageinstans opprettholdt imidlertid vurderingen.

Sikrede innhentet en ny rapport fra verksted E datert 19.2.26, hvor det ble angitt følgende:

Oppdatert feilsøking:

Defekt beltemotor er tatt in på verksted før en grundigere feilsøking, årsaks vurdering.

1: Ved demontering av beltemotor på nevnte maskin ble det avdekket akutte skader på interne tannhjul i planetgiret. Det ble registrert tannbrudd, avskalling og lokale deformasjoner i tannhjul. Skadebildet er typisk For plutselig overbelastning og momentstøt som følge av ytre mekanisk påvirkning.

Det bel ikke funnet tegn til produksjonsfeil, unormal slitasje eller smøringsrelaterte problemer.

2, Tekniske funn:

Undersøkelsen viste:

- Flere tannbrudd i planetgir
- Innslagsmerker som indikerer plutselig momentbelastning
- Normal tilstand på lager uten tegn til langvarig slitasje eller feil driftstemperatur.
- Ingen tegn til at intern mekanisk svikt eller materialfeil har utløst skaden

Samlet sett viser funnen at skaden har oppstått som følge av en akutt og ytre påført hendelse ikke en gradvis eller intern konstruksjonsfeil

3, Analyse av sannsynlig skadeårsak:

Baser på skadebildet og typiske feilmønstre for planetgir i beltemotor vurderes følgende scenarier som med sannsynlige:

3.1: Innklemming av sten eller hindring i sprocket/belte.

En gjenstand som kiler seg mellom belte og sprocket under kjøring kan føre til at beltemotoren stopper momentant mens den fortsatt tilføres trekkraft. Dette gir et ekstremt høyt momentstøt inn i planetgiret og kan føre til presist den typen tannbrudd som observeres.

3.2 Plutselig stopp av belte under belastning:

Kjøring i terreng der belte låser seg mot en stein, fjellkant eller annet hinder, fører til en brå stopp i rotasjonen. Når motorer fortsatt leverer kraft, gir dette en belastning som overstiger komponentens konstruksjonsgrense.

3.3 Overlastning i forbindelse med fastkjøring:

Ved forsøk på å frigjøre maskinen når beltet delvis sitter fast, kan trykker fra hydraulikksystemet gi momenttopper som fører til gir brudd.

4, Konklusjon:

Skadene i planetgiret på beltemotoren er et resultat av akutt ytre mekanisk påvirkning på beltesystemet. Det er ikke funnet forhold som tyder på produksjonsfeil, materialsvikt eller normal driftsslitasje. Den mest sannsynlige årsaken er innklemming av stein/hard gjenstand eller brå blokkering av beltet under kjøring, som har resultert i et momentstøt sterkt nok til å ødelegge tannhjulene i planetgiret. Skaden fremstår derfor som et havaribasert brudd forårsaket av ytre påvirkning, ikke en intern teknisk feil.

Sikrede ba om en fornyet vurdering, men foretaket opprettholdt avslaget.

Sikrede brakte saken inn for Finansklagenemnda ved klage 4.3.26.

Sikrede anfører at det er sannsynliggjort at skaden skyldes en plutselig, ytre påvirkning, og at skaden dermed er dekningsmessig etter vilkårene.

Sikrede har særlig vist til vurderingen fra verkstedet, som har konkludert med at skaden mest sannsynlig skyldes en ytre påvirkning. Det er ikke funnet tegn til produksjonsfeil, materialsvikt eller unormal driftsslitasje. Service og vedlikehold er utført i henhold til produsentens anbefaling. Riktig olje var benyttet, det var riktig oljenivå og ingen lekkasjer. Den aktuelle maskindelen har en normal levetid på rundt 12 000 driftstimer, og det er ingen kjente tilsvarende tilfeller av maskinhavari. Skadetyper er helt atypisk for normal slitasje. Sikrede har dermed oppfylt bevisbyrden og foretaket har ikke sannsynliggjort at et unntak kommer til anvendelse.

En eventuell tvil her må komme forsikringstaker til gode. Dette gjelder særlig når skadebildet er forenlig med en plutselig ytre påvirkning.

Foretaket har avvist ansvar og anfører at skaden ikke er dekningsmessig etter vilkårene. Det er sikrede som har bevisbyrden og det er ikke dokumentert at skaden skyldes noen plutselig, ytre påvirkning. Foretaket har i denne sammenheng vist til rapporten fra den tekniske konsulenten. Verkstedet har antydnet at en ytre påvirkning kan være årsak til skaden, men det er ikke vist til noen konkret hendelse og heller ingen skader som følge av noe ytre på maskinen. At sikrede er uenig i den fagkyndige vurderingen og at skaden kan skyldes en ytre påvirkning, er ikke nok til at bevisbyrden er oppfylt. Skaden må anses som en maskinskade og sikrede har ikke slik dekning.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet til nemnda er om skaden på gravemaskinen er dekningsmessig under kaskoforsikringen.

Nemnda slutter seg til sekretariatets vurdering:

Spørsmålet i saken er om foretaket er ansvarlig for skaden på gravemaskinen.

Hvilke skader og tap som foretaket svarer for – herunder hvilke begrensninger som gjelder – avhenger av vilkårene i forsikringsavtalen. Forsikringen dekker ikke hendelser ut over det som er angitt i vilkårene. Forsikringen er med andre ord ikke noen 'all risk'-forsikring, men en forsikring som dekker skade og tap ved bestemte hendelser. Dette er hensyntatt ved premieberegningen.

Det er sikrede som fremmer et krav i saken og som har bevisbyrden for at det foreligger et forsikringstilfelle. Dette innebærer at det er sikrede som må sannsynliggjøre at det foreligger en skade som er dekket av vilkårene i forsikringsavtalen, jf. blant annet Høyesteretts dom i **Rt. 2002 s. 1517** og Finansklagenemndas avgjørelse i **FinKN 2024-41**. Hvis foretaket påberoper at et unntak kommer til anvendelse, ligger imidlertid bevisbyrden hos foretaket, jf. **FinKN 2011-259**.

På skadetidspunktet var maskinen forsikret gjennom en kaskodekning. Det var ikke tegnet maskinskadedekning. Hvilke skader som er dekningsmessige er angitt i vilkårene i avtalen. Kaskodekningen gjelder bl.a. ved brann, tyveri, osv. Den aktuelle dekningen i denne saken er imidlertid at forsikringen dekker 'skade på maskinen som følge av plutselig ytre påvirkning'.

Foretaket har ikke påberopt at noen unntak kommer til anvendelse, så vi vil ikke gå nærmere inn i unntakene.

Vurderingen blir dermed om sikrede har sannsynliggjort at skaden skyldes en 'plutselig ytre påvirkning'.

Hva som ligger i dette begrepet, er ikke nærmere regulert i vilkårene. Finansklagenemnda Skade har imidlertid flere ganger tatt stilling til lignende formuleringer. Begge parter har vist til flere aktuelle avgjørelser. Vi vil ikke gå inn på alle disse, men trekke frem de avgjørelser sekretariatet mener at er mest relevante.

I **FinKN 2025-1238** uttalte nemnda følgende om dette begrepet:

Etter vilkårene er det 'påvirkningen' som skal være plutselig og ytre, og ikke selve skaden. Begrepet 'ytre' er ikke definert i forsikringsvilkårene, men Finansklagenemnda har ved flere tidligere avgjørelser drøftet hva som ligger i kriteriet, se eksempelvis **FinKN 2025-932**, hvor nemnda uttalte følgende:

Formuleringen 'ytre' betyr at påvirkningen må være ytre i forhold til den forsikrede gjenstanden i motsetning til 'indre' svikt, jf. f.eks. **FKN 2012-093**. Dette betyr at skade som følge av slitasje eller materialtretthet ikke er dekket, men at skade som skyldes støt mot vei er det, jf. **FinKN 2023-709**.

Formuleringen 'plutselig' betyr at skaden oppstår raskt i motsetning til over tid, men sier ingenting om hvor fort skaden må oppstå. Nemnda har som et utgangspunkt lagt til grunn at skade som skjer i løpet av én dag, er plutselig. I **HR-2024-2040-A** uttaler høyesterett følgende om uttrykket:

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se **FinKN-2024-723**.

I ovennevnte sak **FinKN 2023-709** uttalte nemnda videre bl.a. at:

Nemnda forstår sikredes forklaring slik at skaden skyldes overbelastning gjennom kjøring over dårlig vei i to dager kombinert med ilandkjøring fra ferge. Det er uklart for nemnda om dette er kombinert med materialtretthet eller konstruksjonsfeil, eller om også tidligere kjøring kan ha medvirket til tilsvarende overbelastning. Nemnda kan uansett ikke se at det er dokumentert at påvirkningen i dette tilfellet skjedde "plutselig". Det er ikke vist til et enkeltstående støt som utløste skaden, men til støtbelastninger dels over humpete vei og dels ved ilandkjøring fra ferge, over to–tre døgn. Dette kan ikke regnes som "plutselig påvirkning" slik dette begrepet er tolket i nemndspraksis. Overbelastning er også typisk en påvirkning som varer over en lenger tid. Sikrede har fremlagt en uttalelse fra produsenten om at det utelukker slitasje på de aktuelle komponentene og sammenstillingene. Uttalelsen er imidlertid generell og omfatter ikke de hendelsene sikrede har oppgitt som mulig

skadeårsaker, men kun påpekt at skaden skyldes overbelastning, og at det ikke kan fastslå hva som er årsaken. Overbelastning er som nevnt typisk en påvirkning som virker over tid.

Sekretariatet vil også vise til **FinKN 2026-311**, hvor nemnda uttalte at:

Formuleringen 'ytre' betyr at påvirkningen må være ytre i forhold til den forsikrede gjenstanden i motsetning til 'indre' svikt, jf. f.eks. **FinKN 2025-932** og **FKN 2012-093**. Dette betyr at skade som følge av f.eks. maskinsvikt i gravemaskinen ikke dekkes, men at skadevoldende påvirkning som kommer utenfra maskinen er det.

Etter nemndspraksis er altså skade som følge av ett plutselig støt mot vei eller lignende, omfattet av begrepet 'plutselig ytre påvirkning'. Skade som følge av flere slike støt over tid, eller skade som mangler denne typen ytre påvirkning, er imidlertid ikke omfattet. Etter sekretariatets vurdering tilsier også nemndspraksis at det i utgangspunktet må kunne vises til en konkret skadehendelse, for at vilkåret skal være oppfylt.

Når det gjelder vurderingen av skadeårsaken i denne saken, vil vi bemerke at Finansklagenemnda ikke har maskinteknisk kompetanse. Det medfører at vi ikke på helt selvstendig grunnlag kan ta stilling til skadeårsak, skadeomfang, valg av utbedringsmetode, eller lignende. Vår saksbehandling er skriftlig, og vi kan ikke gjennomføre avhør av vitner eller innhente egne sakkyndige vurderinger. Når vi vurderer en sak må vi legge til grunn det som fremkommer av dokumentasjonen som partene har fremlagt. Hvis det er fremlagt sakkyndige vurderinger, så har både sekretariatet og nemnda liten anledning til å overprøve disse, jf. **FinKN 2018-749**. Når foretaket har innhentet en takstrapport, så er det i utgangspunktet sikrede som må sannsynliggjøre at denne er feil, jf. **FinKN 2017-310**. Hvis det er fremlagt motstridende rapporter, så skal det mye til for at vi kan konkludere med at den ene skal gå foran den andre. I slike tilfeller har nemnda en rekke ganger tidligere avvist saken på grunn av bevismessige hensyn, jf. f.eks. **FinKN 2022-262**.

I denne saken er det fremlagt fagkyndige uttalelser fra hhv. verkstedet [E] og en teknisk konsulent [V].

Det er fremlagt flere uttalelser fra [E]. I den siste uttalelsen konkluderer verkstedet med at:

Skadene i planetgiret på beltemotoren er et resultat av akutt ytre mekanisk påvirkning på beltesystemet. Det er ikke funnet forhold som tyder på produksjonsfeil, materialsvikt eller normal driftsslitasje. Den mest sannsynlige årsaken er innklemming av stein/hard gjenstand eller brå blokkering av beltet under kjøring, som har resultert i et momentstøt sterkt nok til å ødelegge tannhjulene i planetgiret. Skaden fremstår derfor som et havaribasert brudd forårsaket av ytre påvirkning, ikke en intern teknisk feil.

Så vidt vi forstår mener verkstedet at en ytre påvirkning har gjort at beltet har låst seg, mens motoren har fortsatt å tilføre kraft til giret, noe som igjen har ført til at giret har blitt ødelagt. Hvis denne konklusjonen legges til grunn, er det etter sekretariatets vurdering likevel noe usikkert om skaden faller innenfor vilkårene. At en gjenstand låser beltet på denne måten, må regnes som en ytre påvirkning. Samtidig er det på en måte maskinen som har ødelagt seg selv, ved at det har blitt tilført for mye kraft til et fastlåst belte. Det er heller ikke påvist noen konkret skadehendelse, men gjort en antakelse av hva som fremstår mest sannsynlig, og listet opp mulige skadeårsaker. Sekretariatet finner det imidlertid ikke nødvendig å ta endelig stilling til dette.

Foretakets tekniske konsulent [V] har konkludert med at det ikke er påvist at skaden skyldes noen ytre påvirkning, og at skaden muligens kan ha oppstått som følge av en brukerfeil.

Vurderingene fra [E] og [V] er dermed motstridende. Som beskrevet over har Finansklagenemnda begrenset anledning til å sette en fagkyndig vurdering til side. I dette tilfellet fremstår det riktignok som at [E] har hatt et bedre vurderingsgrunnlag, ettersom de har tatt de aktuelle maskindelene fra hverandre og inspisert de. Vurderingen fra [E] er også mer inngående og detaljert. Vi kan likevel ikke se at vi har tilstrekkelig grunnlag for å sette vurderingen fra [V] til side.

Det er sikrede som har bevisbyrden for å dokumentere en dekningsmessig skadeårsak. I og med at det foreligger motstridende fagkyndige uttalelser og vi ikke kan se at vi har grunn til å sette noen av disse til side, så blir konklusjonen at sikrede ikke har oppfylt bevisbyrden i denne saken.

For ordens skyld vil sekretariatet bemerke at [V] i sin uttalelse har skrevet at 'Leverandør av maskinen mener føreren må være den ytre her da han muligens kan ha gjort noe feil'. I **FinKN 2026-311** uttalte nemnda at brukerfeil kan regnes som en 'plutselig ytre påvirkning', hvis føreren har opptrådt uaktsomt. Slik saken er opplyst for sekretariatet kan vi imidlertid ikke se at det er grunnlag for en slik konklusjon her. Det er ikke angitt noe om hva brukerfeilen eventuelt kan være, herunder om det skyldes feil bruk over tid.

Etter dette finner vi at sikrede ikke kan gis medhold.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).